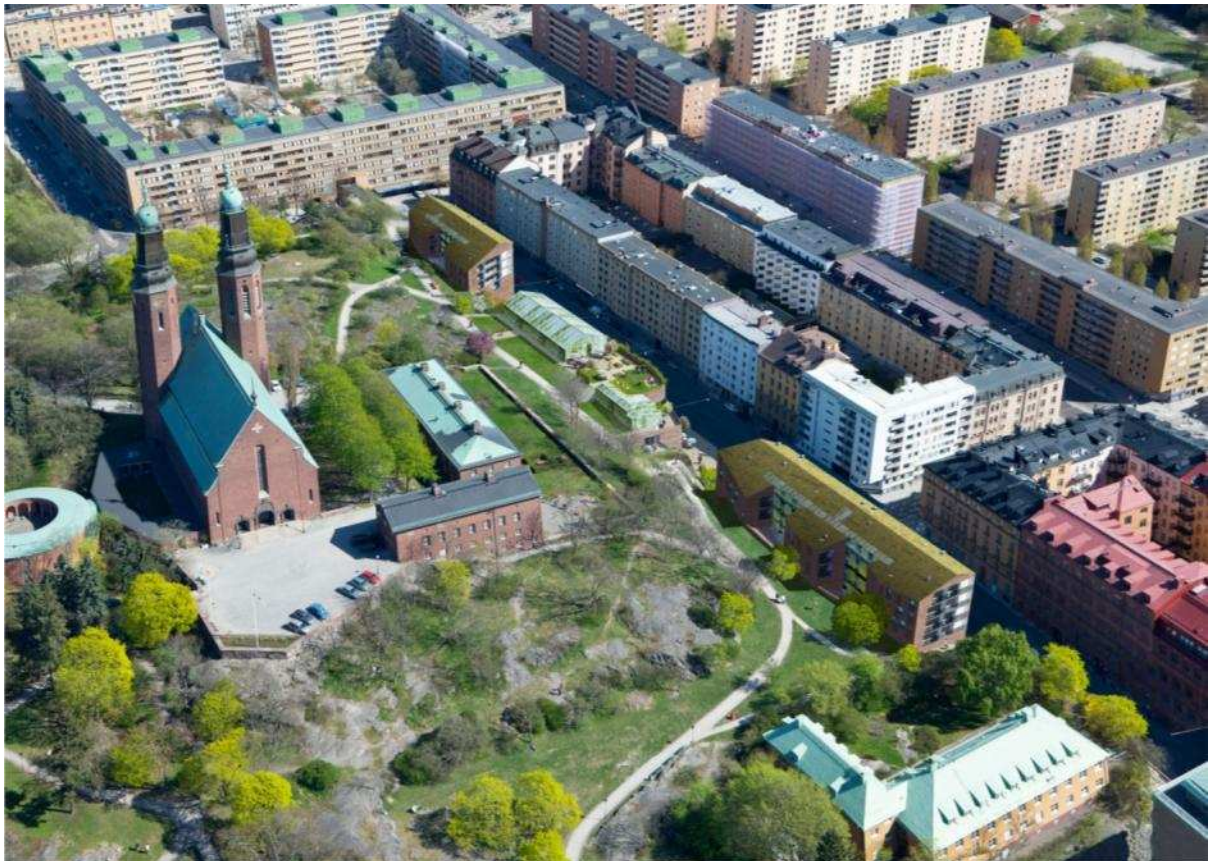

**Program för detaljplan för Hornsbruksgatan mm
(Södermalm 3:21 mm) i stadsdelen Södermalm**
Dnr: 2009-15437-54

Maj 2011

Syfte

Programmets syfte är att pröva möjligheten att förbättra Hornsbruksgatan genom att bygga om den befintliga tunnelbanebyggnaden och att bygga bostäder (ca 60 lägenheter) i bergsskärningen mellan Hornsbruksgatan och Högalidsparken.

Programsamråd är det första skedet i den process som leder fram till en ny detaljplan. En detaljplan bestämmer vad som får byggas i ett område. Under detaljplaneprocessen ges ett flertal tillfällen att yttra sig om projektet. Samtliga beslut i detaljplaneprocessen fattas av politiker i stadsbyggnadsnämnden. Efter programsamrådets slut kommer inkomna synpunkter och remissvar att redovisas för nämnden i ett ställningstagande om fortsatt arbete.

Samråd om programmet pågår till och med den 11 juli 2011. Skriftliga synpunkter lämnas senast detta datum till adress nedan.

Var vänlig uppge diarienummer **2009-15437-54**

Stadsbyggnadskontoret
Registraturen
Box 8314
104 20 Stockholm
e-post: stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Information om programmet och ytterligare material finns på www.stockholm.se/hornsbruksgatan

Kontaktinformation till projektledare

Max Goldstein, stadsbyggnadskontoret;
08-508 27 333
max.goldstein@stockholm.se

Martin Bucht, exploateringskontoret
08-508 263 82
martin.bucht@stockholm.se

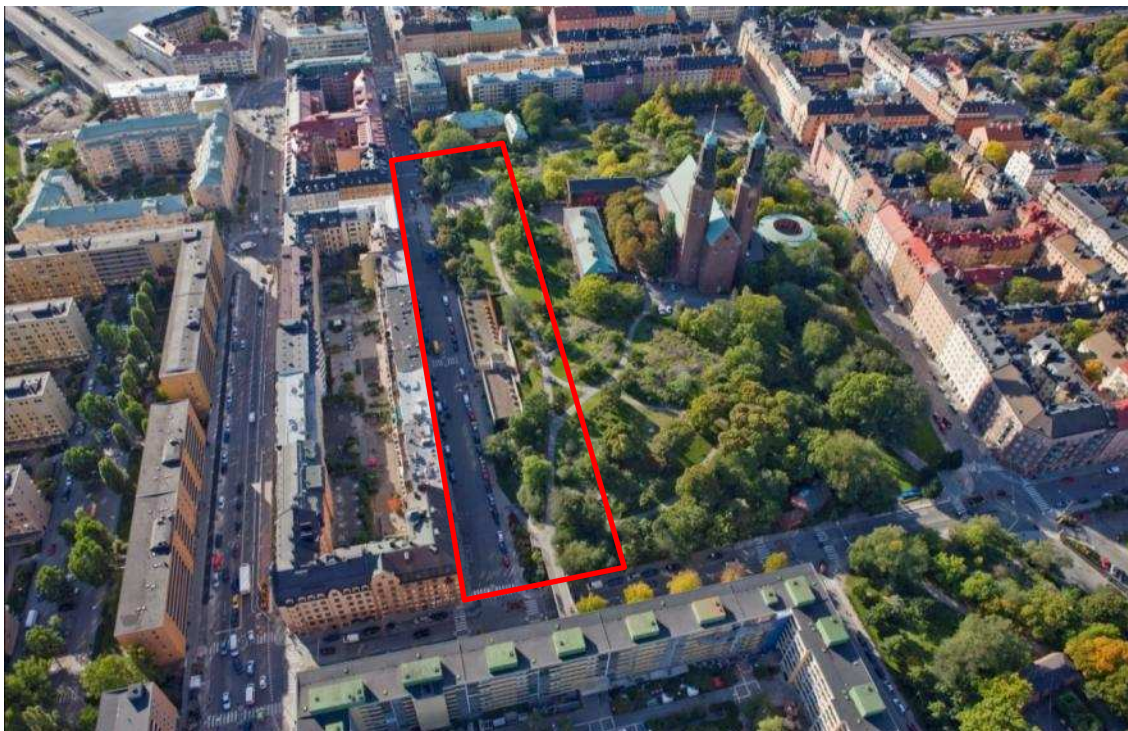
Illustration framsida: David Wiberg

Innehåll

Bakgrund	4
Programområdets läge och omfattning	4
Programområdet idag	5
Högalidsparken	
Högalidskyrkan	
Hornsbruksgatan	
Rörelse	
Tunnelbanebyggnaden	
Övrig planerad bebyggelse i området	
Tidigare ställningstaganden	9
Översiktsplan	
Detaljplaner	
Planeringsprocessen	10
Den formella planprocessen	
Tidigare beslut i detta ärende	
Fördjupad medborgarinflytandeprocess	
Programförslaget	17
Bostadshusen	
Tunnelbanehuset	
Mellan husen	
Gata, trafik och parkering	
Träd och ledningar	
Stadsodling	
Tillgänglighet	
Avfall och lastning	
Offentlig konst	
Skillnader mellan visionsförslaget och programförslaget	25
Höjder och "boxens" brytning	
Gatubredd	
Trapporna	
Atrium	
Miljöfrågor	25
Behovsbedömning	
Kulturmiljö	
Fornlämningar	
Stadsbild	
Siktlinjer	
Solstudier	
Upplevd privatisering	
Trygghet	
Buller	
Störningar från tunnelbanan och teknikutrymmen	
Miljövänlig bebyggelse	
Energi	
Luft	
Elektromagnetiska fält	
Natur- och rekreationsvärden	
Dagvatten	
Barnkonsekvenser	
Kommunalekonomiska konsekvenser	
Genomförande	32
Kommunalekonomiska konsekvenser	
Tidplan	
Medverkande	33

Bakgrund

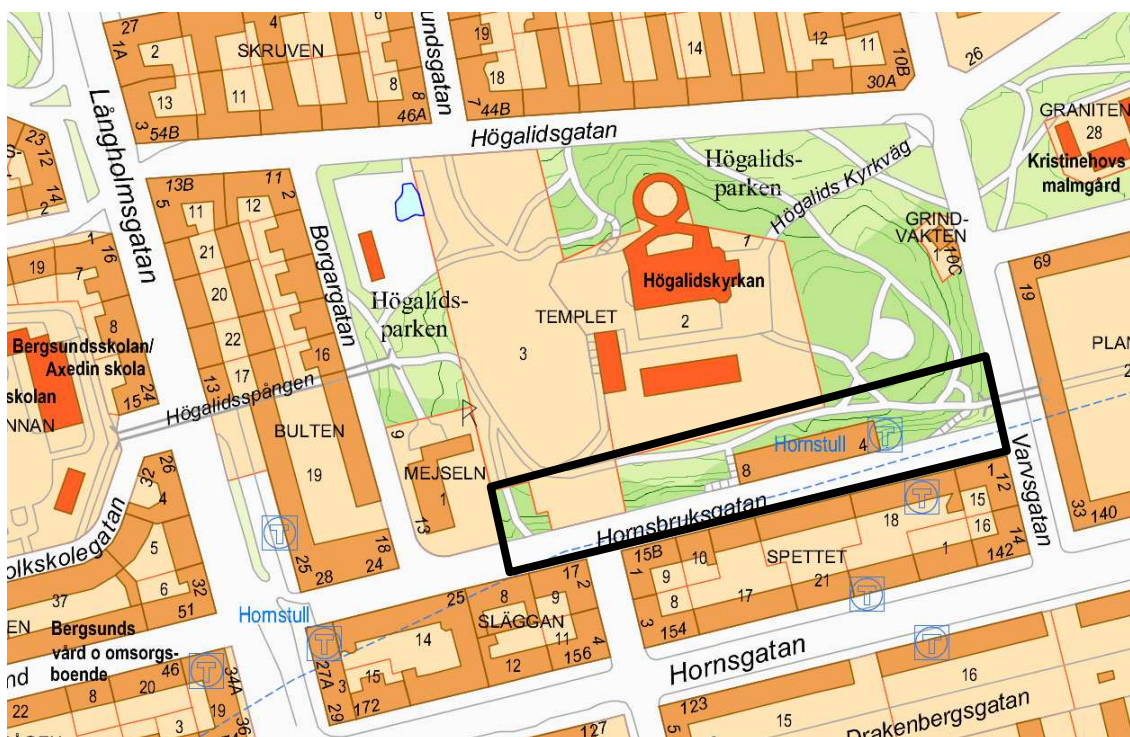
Wasted Space AB och Veidekke Bostad AB har inkommit med ett förslag om att bygga om befintlig byggnad med tunnelbaneuppgång och teknikutrymmen i Högalidsparken för centrumfunktioner, samt ersätta Högalidsparkens bergskärning längs Hornsbruksgatan med bostadshus med publika verksamheter i bottenvåningarna. Aktuell mark och befintlig byggnad ägs av staden. Förslaget har utvecklats i en fördjupad medborgarinflytande process med boende och verksamhetsutövare.

Flygbild över programområdet sett från väster.

Programområdets läge och omfattning

Programområdet omfattar delar av Hornsbruksgatan och södra delen av Högalidsparken.

Programområdets omfattning

Programområdet idag

Högalidsparken

Högalidsparken är 4,1 ha stor och består av berg i dagen, grässlåtor, större träd och flera gångstråk. Parken domineras av Högalidskyrkan som ligger på en höjd i parkens mitt. I parkens nordvästra hörn ligger en parklek med plaskdamm och i parkens sydvästra hörn ett bostadshus från 1930-talet. Ett garage för 200 bilar i berget är under uppförande, med in- och utfart från Hornsbruksgatan. Parken har ett högt besöksstryck. Dock inte lika stort som intilliggande Tantolunden och Långholmen. Delar av parken rustades upp 2003-2004 och är i relativt bra skick. Parken är mycket uppskattade och välanvänd.

Bilder från Högalidsparken. Foto JTP

Högalidsparken anlades på Kristinehovs malmgårds ägor med början år 1914. Arbeten pågick under lång tid, ända in på 1930-talet. Lekplatsen var färdigbyggd 1920. Enligt Södermalms parkprogram är Högalidsparken, tillsammans med Långholmen, Tantolunden, och Vitabergsparken, en s.k. bergspark. I Lindhagenplanen från 1866 skulle Stockholms malmar bebyggas med bostäder och ett flertal parker anläggas. De bergiga områdena reserverades för de nya parkerna, dels för att bergen var svåra att bebygga men också för att de med enkla medel skulle kunna förvandlas till gröna parker. Man menade att parkerna inte skulle bli konstlade utan mer naturlika. Luften ansågs också vara bättre på höjderna samtidigt som de erbjöd vidsträckta utsikter. Man ville att parkerna skulle vara så naturlika som möjligt, därför planterades till övervägande del inhemska löv- och barrträd och blommande buskar. De träd och buskar som planterades var i regel ganska små så det tog lång tid innan parkerna började grönska. Väster om kyrkan är vegetationen sparsam för att framhäva bergshällarnas karghet. På östra sidan är det rikt med vegetation med bestånd av både lövträd och barrträd. Enligt Södermalms parkprogram är målet för Högalidsparken att nuvarande karaktär och värden ska bevaras.

Högalidskyrkan

Högalidskyrkan invigdes 1923 och är ritad av Ivar Tengbom. Den är ett av Sveriges främsta exempel på nationalromantisk arkitektur och är tillsammans med prästgården och församlingshemmet söder om kyrkobyggnaden blåklassad i Stockholms stadsmuseums klassificering över byggnader i innerstaden, vilket motsvarar fordringarna för byggnadsminnen i kulturminneslagen. Kyrkotomten avgränsas där nivåskillnaderna är höga av stenvmurar, i övrigt övergår den till park utan synliga gränser. Kyrkan drivs av Svenska kyrkan.

Högalidskyrkan tonar upp sig i parken. Foto JTP

Hornsbruksgatan

Hornsbruksgatan löper huvudsakligen längs med Högalidsparken, från Varvsgatan till Långholmsgatan. Bostadskvarteren söder om Högalidsparken är uppförda i en enhetlig fem- till sjuvåningsskala mellan årtiondena 1890 och 1970. Gatans bebyggda sidor består mestadels av bostäder, med kontor, affärer och andra verksamheter i bottenvåningarna. Gatans norra del möter Högalidsparkens bergsskäring och tunnelbanebyggnaden.

Rörelse

Genom Högalidsparken går ett öst-västligt gångstråk som planskilt leder från Brännkyrkagatan till Högalidsskolan väster om Långholmsgatan. Området är mycket väl försörjt med kollektivtrafik, med Hornstulls tunnelbanestation på Hornsbruksgatan och ett flertal bussar på närliggande Långholmsgatan. Hornsbruksgatan är lätt att cykla på då trafikvolymerna är relativt låga. För cyklister finns möjlighet att direkt ansluta till Långholmsgatan, genom en återvändsgränd för bilister vid Hornsbruksgatan slut. Parallellt med Hornsbruksgatan löper Hornsgatan som ingår i stadens övergripande cykelnät och är försedd med cykelbanor/cykelfält.

Högalidsparkens öst-västliga promenadstråk sedd från väster med föreslagen exploaterbar yta till höger.

Hornsbruksgatan sedd från väster med kvarteret Plankan i bakgrunden. Foto JTP

Del av Högalidsparkens bergsskäring mot Hornsbruksgatan. Foto JTP

Tunnelbanebyggnaden

På Hornsbruksgatan ligger en byggnad med tunnelbaneuppgång och teknikutrymmen, ritad 1961 av arkitektkontoret Borgström, Lindroos, Rosén. Byggnadens tak ansluter till Högalidsparken och är utformade för allmän vistelse. Byggnadens övriga utrymmen används som kontorsytor. Byggnaden ägs av staden.

Tunnelbyggnaden på Hornsbruksgatan. Foto JTP

Byggnaden uppfördes i början av 60-talet. I en del av väggarna finns blåbetong, och radonvärdena är mycket höga i utrymmet mellan byggnaden och berget. Det finns även asbest i byggnaden. Byggnaden vibrerar på grund av rulltrappan som går ner till perrongen.

Hornstulls tunnelbanestation började användas 1964. I snitt åker 16 200 personer till och från stationen varje dag. Hornstull har varit en viktig knutpunkt för kollektivtrafik sedan 1884 och har tidigare trafikerats med hästspårvagn, ångspårvagn och elektrisk spårvagn.

Tunnelbaneuppgången på Hornsbruksgatan. Foto JTP

Det är viktigt att tunnelbaneuppgångens funktioner finns kvar även i framtiden. I byggnaden finns SL:s likriktarstation som försörjer tåg mellan Zinkensdamm och Liljeholmen, och måste därför var kvar.

Övrig planerad bebyggelse i området

Kvarteret Plankan öster om Högalidsparken uppfördes 1964 och är det största moderna gårdsrummet i innerstaden. På gården planeras det att byggas ett cirkulärt bostadshus om 120 lägenheter. Runt Hornstull, bland annat i kvarteret Bulten väster om Högalidsparken, planeras för på- och tillbyggnader för handel och i kvarteret Släggan söder om Högalidsparken planeras för handel på inglasad gård. På Hornsplan, intill kvarteret Bulten, planeras ett nytt torg (se karta med kvarter och gatunamn sid 5).

Tidigare ställningstaganden

Översiktsplan

I Promenadstaden - Översiktsplan för Stockholm, antagen av kommunfullmäktige 15 mars 2010 betecknas området som innerstad. Ett övergripande mål är att fortsätta stärka centrala Stockholm genom att skapa täta och attraktiva stadsdelar med blandat innehåll och offentliga miljöer av hög kvalitet.

Översiktsplan ÖP99 och Stockholms byggnadsordning betecknar större delen av Södermalm som stenstad, där de grundläggande karaktärsdragen ska bevaras. Ny

bebyggelse kan ske på stenstadens villkor om stadsbildens sammanhållna helhet bibehålls.

Detaljplaner

För programområdet gäller ett flertal detaljplaner. Pl 246 som fastställdes 1923 reglerar hela Högalidsparken för parkmark samt kvartersmark för offentlig byggnad. PL 5888 som fastställdes 1961 reglerar mark för trafikändamål samt parkmark med underbyggnadsrätt för trafikändamål. Dp 1999-04090A-54 som vann laga kraft 2003 reglerar mark för parkering i bergrum för 200 bilar, som är under uppförande.

Planeringsprocessen

Den formella planprocessen

Den formella planprocessen regleras i plan- och bygglagen (PBL) och syftar till att pröva om ett förslag till markanvändning är lämpligt. En detaljplan regler de juridiska förutsättningarna kring mark- och vattenanvändning. I det ingår även hur bebyggelse får uppföras. I processen skall allmänna och enskilda intressen vägas mot varandra. Under samrådet får bland annat boende i närheten och olika remissinstanser information om förslaget och ges möjlighet att lämna synpunkter. Planen visas i Tekniska nämndhuset samt på bibliotek eller liknande i stadsdelen. Intresserade informeras på ett samrådsmöte eller ett öppet hus.

Efter programsamrådet upprättas en remiss- och samrådsredogörelse. Planens handläggare redovisar därefter programförslaget, inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets avvägningar i ett tjänsteutlåtande till stadsbyggnadsnämnden. Nämnden beslutar om detaljplanearbetet ska fortsätta eller avbrytas. Om planarbetet ska fortsätta beslutar nämnden även om inriktningen för det fortsatta arbetet.

Med ledning av resultatet av programsamrådet och nämndens riktlinjer upprättas därefter ett förslag till ny detaljplan för det aktuella området. Planförslaget är mer konkret och detaljerat än programförslaget.

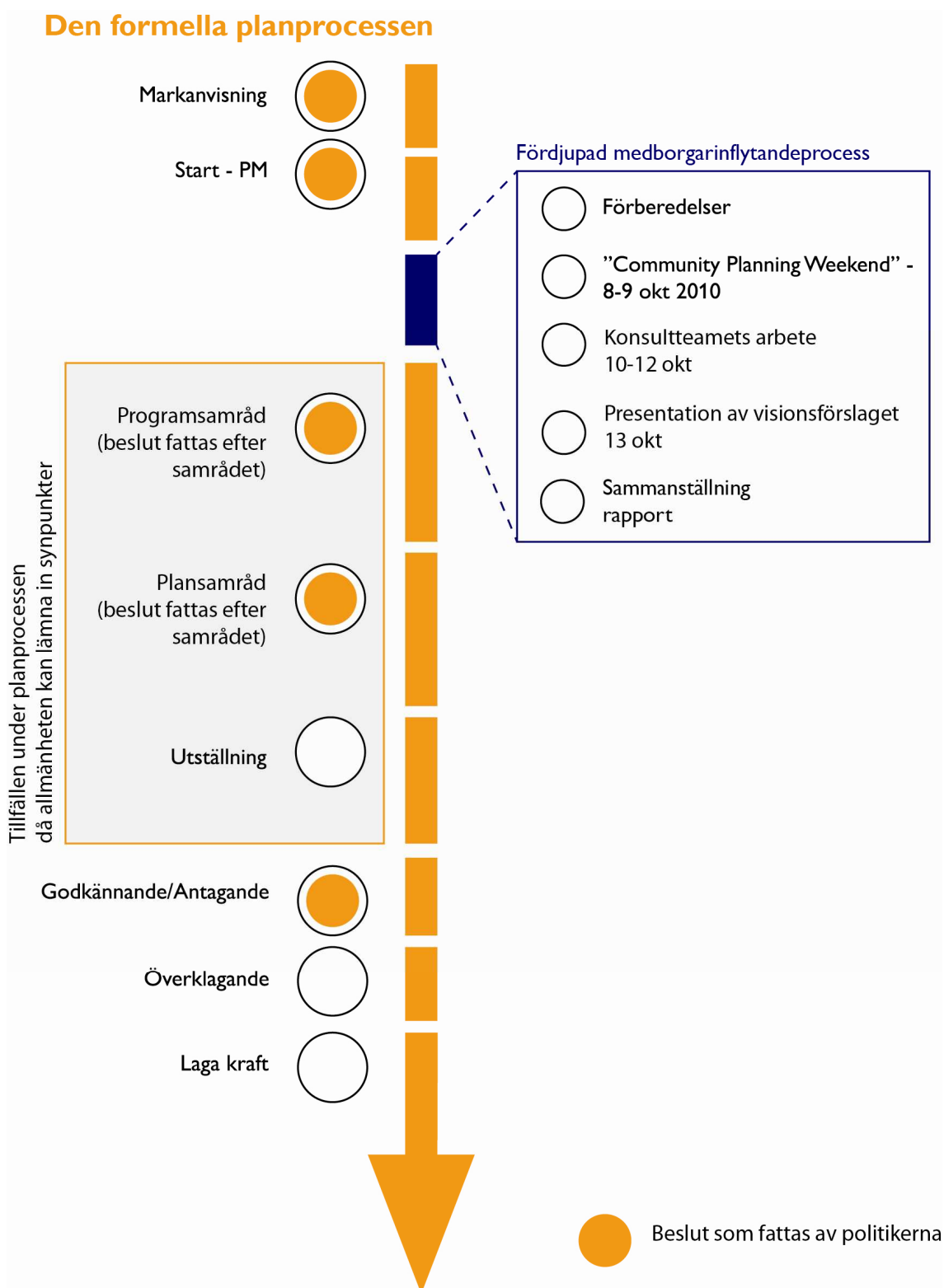
Sedan genomförs samråd för planförslaget. Även efter plansamrådet upprättas en remiss- och samrådsredogörelse. Om de inkomna synpunkterna skiljer sig mycket från de under programsamrådet redovisas de för stadsbyggnadsnämnden. Politikerna fattar i så fall beslut om detaljplanearbetet ska fortskrida, ändra inriktning eller avbrytas.

Det slutliga planförslaget, utställningsförslaget, ställs ut under minst tre veckor. Utställningen annonseras i dagspressen och sakägare underrättas med brev. Den som vill lämna synpunkter på förslaget ska göra detta skriftligen senast under utställningstiden.

Detaljplanen antas normalt av stadsbyggnadsnämnden. Nämnden kan besluta att godkänna planförslaget och därefter överlämna planen till kommunfullmäktige för antagande. Detaljplanen vinner laga kraft tre veckor efter att justerat protokoll kungjorts, om den inte överklagas. Kommunens beslut att anta en detaljplan får överklagas av den som är berörd av planförslaget (sakägare) och som senast under utställningstiden skriftligen framfört synpunkter till stadsbyggnadskontoret som inte blivit tillgodosedda.

Tidigare beslut i detta ärende

I december 2009 fattade exploateringsnämnden beslut att anvisa mark längs gatan till Veidekke Bostad AB samt Wasted Space AB. Stadsbyggnadsnämnden beslutade i januari 2010 att inleda planarbete och att ett programförslag ska utvecklas i en fördjupad medborgarinflytandeprocess.

Fördjupad medborgarinflytandeprocess

Utöver den formella planprocessen har grunden till programförslaget utvecklats i en fördjupad medborgarinflytandeprocess med sakägare och boende. Tanken med fördjupad medborgarinflytande är att pröva en ny samrådsform i tidigt skede där boende,

företagare och andra intressenter aktivt deltar i att ta fram en vision för utvecklingen av Hornsbruksgatan.

Den fördjupade medborgarinflytandeprocessen inleddes genom att Stockholms stad handlade upp konsultteamet John Thompson & Partners (JTP), som är experter på att leda sådana processer.

I september 2010 höll konsultteamet mindre möten med olika grupper av intressenter i området – boende, företagare, intresseföreningar m.fl. Dessa möten var en viktig del i förberedelserna inför den större planeringsworkshop ("Community Planning Weekend") som genomfördes den 8-9 oktober 2010.

Under planeringsworkshopen arbetade boende, sakägare och andra berörda tillsammans med sakkunniga fram en vision för Hornsbruksgatans utveckling. I planeringsevenemanget var frågan om utveckling av Hornsbruksgatan en öppen fråga utan ritade förslag. En förutsättning var dock att möjligheten till ny bostadsbebyggelse skulle provas. Planeringsworkshopen leddes av konsultteamet JTP, vars stadsplanerare och arkitekter skissade fram en vision utifrån resultatet i planeringsworkshopens arbetsgrupper. Visionen presenterades för alla deltagare den 13 oktober 2010.

Den vision som konsultteamet presenterade är underlaget för detta programförslag som stadsbyggnadskontoret har tagit fram för att samråda kring med berörda myndigheter, fackinstanser och sakägare samt redovisa för stadsbyggnadsnämndens politiker. Det är också det programförslaget som staden tillsammans med Wasted Space och Veidekke sedan arbetar vidare med, förutsatt att politikerna beslutar att detaljplanearbetet ska fortsätta.

Planeringsworkshopen bestod av tre huvuddelar: 1) Förberedande arbete, 2) Öppna mötesdagar under "Community Planing Weekend" 3) Bearbetning av inkommet material av konsultteamet till en vision och ett förslag som presenterades för allmänheten.

1. Förberedelser och riktlinjer

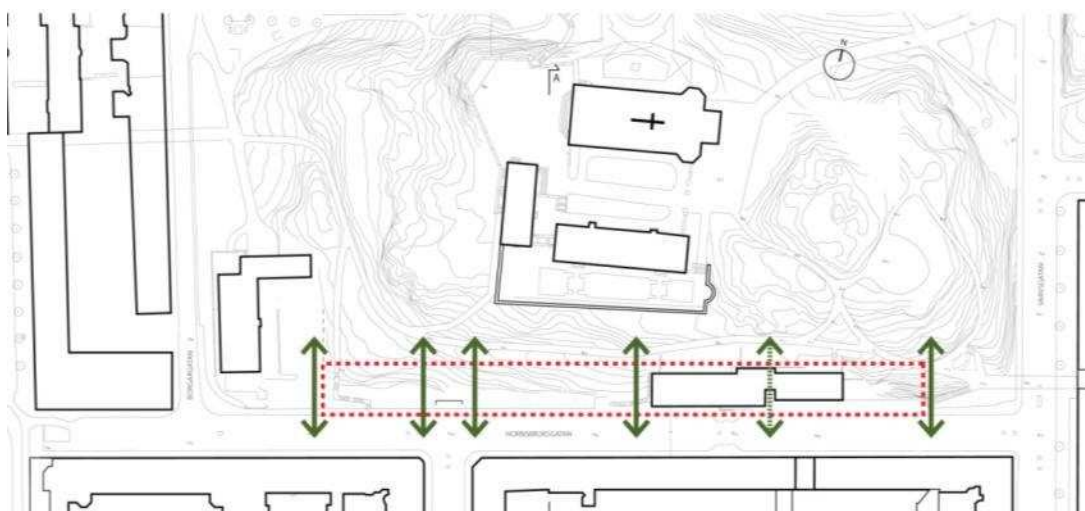
Inför planeringsworkshopen träffade konsultteamet och staden ett antal lokala grupper för att informera om den kommande processen och för att få en större förståelse för området och hur det används. De grupper som teamet träffade var representanter från Högalidskyrkan, Unga örnar från parkleken i Högalidskyrkan, fastighetsägare, samt boende och affärsverkamma i området. En enkät skickades ut till boende och verksamma i området för att få deras synpunkter på området. I förberedelserna tog staden fram bakgrundsmaterial som beskrev platsen och som fanns tillgängligt för alla deltagare under planeringsworkshopen.

Stadsbyggnadsnämndens förutsättningar för planeringsworkshopen

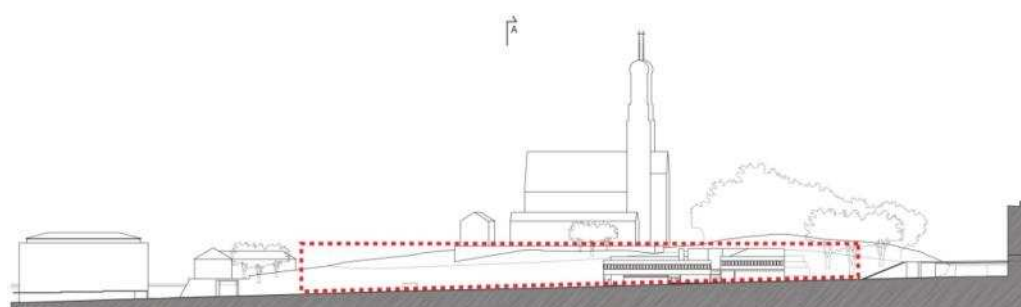
I det förberedande skedet arbetade staden fram förutsättningarna för planeringsworkshopen, vilket sammanställdes i den startpromemoria (start - PM) som godkändes av politikerna i stadsbyggnadsnämnden. Det var viktigt att förutsättningarna i planeringsworkshopen beträffande vilka frågor som fanns möjlighet att påverka var tydliga för deltagarna. Stadsbyggnadskontoret har gjort bedömningen att öppna förutsättningar beträffande användning av parkmark och den gatumark som inte behöver vara körbar är möjliga, medan öppna förutsättningar kring bostadshusens struktur, utbredning och höjdskala är olämpliga på grund av det känsliga läget på parkmark och närheten till de blåklassade kyrkobyggnaderna.

Följande förutsättningar låg till grund för utvecklingen av visionen under planeringsworkshopen:

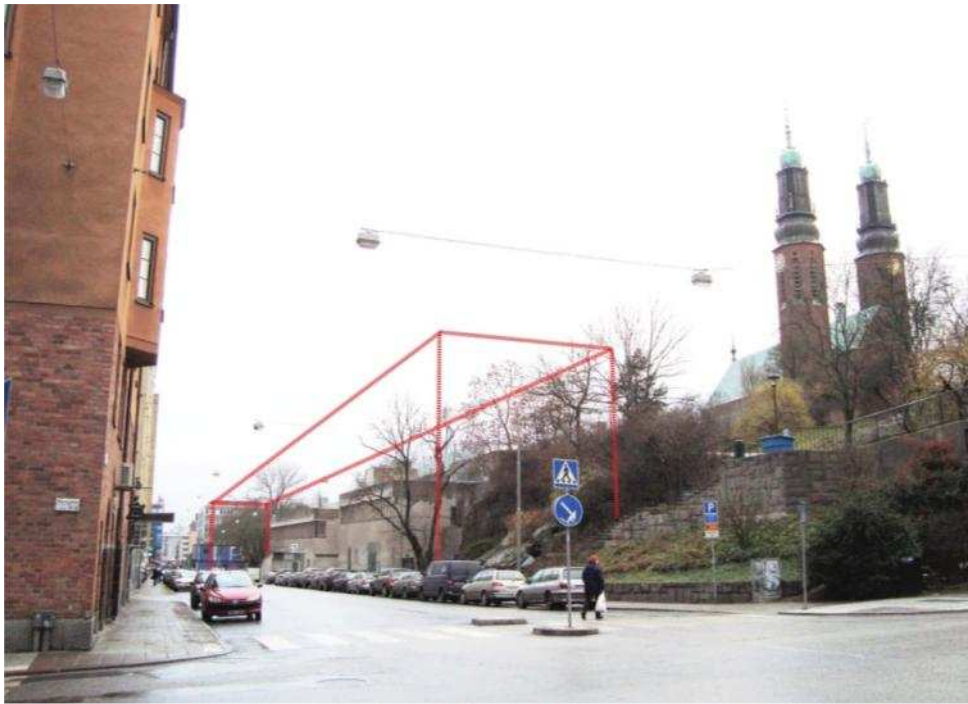
- Exploatering enbart väster om trappan till kvarteret Plankan för att bevara Högalidskyrkans dominans i gaturummet från Varvsgatan.
- Exploateringshöjd högst två våningar ovan parknivå, högst i liv med kvarteret Bultens taklisthöjd (den s.k. boxen) för att minimera upplevd privatisering av Högalidsparken.
- Kvartersmark i Högalidsparken måste begränsas i nordlig riktning för att minimera upplevd privatisering av Högalidsparken.
- Eventuell ny bebyggelse måste liva med kvarteret Bultens fasad i entréplan för att stenstadens karaktäristiska 18 meters gaturum ska bevaras. Körbanans bredd kan minskas och norra trottoarens bredd ökas för att rymma nya funktioner. Inför workshopen togs kravet på ett 18 meters gaturum bort.
- Eventuell ny bebyggelse måste låta Högalidsparken komma fram till Hornsbruksgatan och uppnå ökad tillgänglighet till parken.

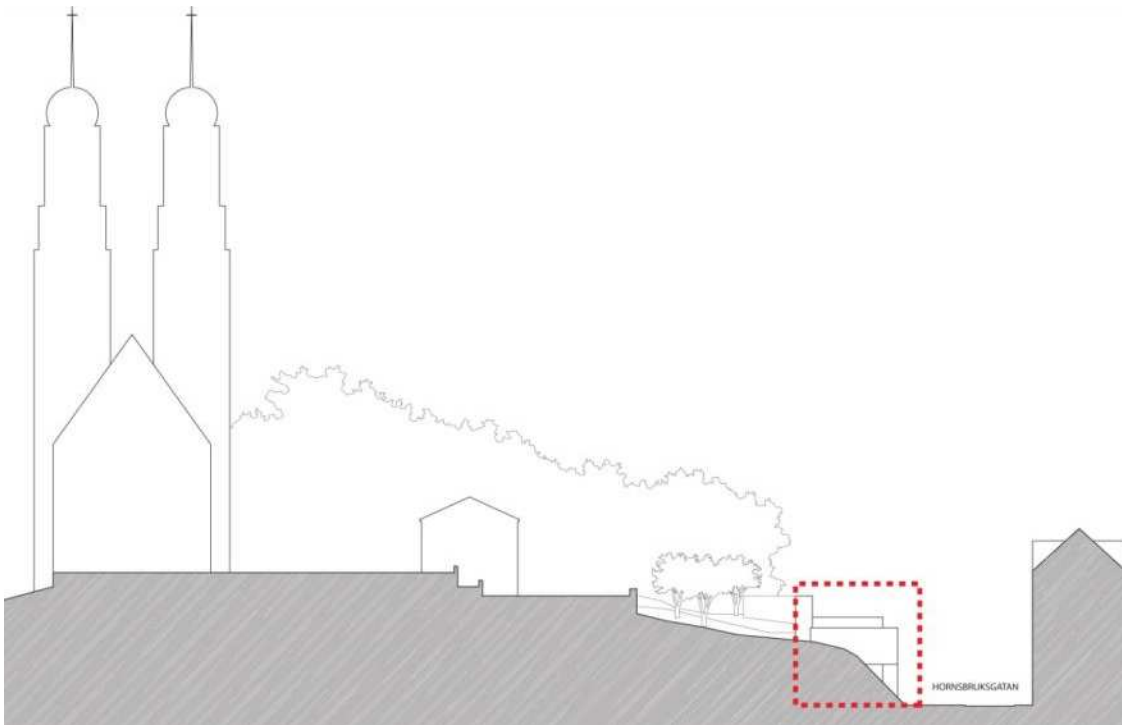
*Situationsplan med maximal utbredning för eventuell nybyggnad. De gröna pilarna på situationsplanen illustrerar vikten av parksekvenser mellan eventuell ny bebyggelse.
Illustration Utopia*

*Elevation Hornsbruksgatan med maximal utbredning och höjd för eventuell nybyggnad.
Illustration Utopia*

Vy Hornsbruksgatan med maximal utbredning och höjd för eventuell nybyggnad. Illustration Utopia

Sektion med maximal höjd för eventuell nybyggnad. Illustration Utopia

Huvudmålsättningar

Inför planeringsworkshopen enades Stockholms stad, Veidekke och Wasted Space om huvudmålsättningarna för projektet. Dessa var:

- Förbättra tillgängligheten till parken.
- Skapa en levande gatumiljö.
- Pröva möjligheten att tillföra mer bostäder till området.
- Berika området med mer grönska och miljövänlig utveckling.

2. "Community Planning Weekend"

Planeringsworkshopen hölls i Högalidskyrkans lokaler. Den inleddes med öppna workshops på fredagen och lördagen. Mer än 150 personer deltog i evenemanget, främst boende i närområdet. Båda dagarna började med att deltagarna fick framföra sina synpunkter och idéer på post-it lappar under rubrikerna "problem", "drömmar" och "lösningar". Lapparna lästes upp och ledde till diskussioner kring en utveckling av Hornsbrugsgatan.

Därefter fick deltagarna arbeta i olika grupper tillsammans med konsulter och tjänstemän från staden utifrån olika teman. Vissa av grupperna gick omkring i området tillsammans för att på plats kunna diskutera specifika frågor. Tillsammans med gruppledarna skrev deltagarna ner sina analyser av platsen och idéer och möjligheter. Detta presenterades på skisspapper med kartor som underlag. Alla grupper presenterade sitt arbete inför de andra deltagarna.

Bilder från planeringsworkshopen. Foto JTP

3. Konsultteamets arbete och vision

Efter planeringsworkshopen arbetade konsultteamet utifrån alla de synpunkter och idéer som kommit fram. Dessa låg som underlag för den visionsplan och de designprinciper som togs fram. På kvällen onsdagen den 13 oktober presenterade konsultteamet visionsplanen och designprinciperna för allmänheten. Följande åtta designprinciper presenterades:

1. Bevara siktlinjer mot Högalidskyrkan och Högalidsparken.
2. Undvika att skugga parken.
3. Förbättra tillgängligheten.
4. Balansera förlust av parkyta med nya gröna ytor.
5. Skapa mer aktiva fasader på gatunivån längs Hornsbruksgatan.
6. Göra Hornsbruksgatan till en grönare och mer promenadvänlig gata.
7. Undvika privatisering av parken.
8. Integrera miljövänlig och hållbar design.

Konsultteamets förslag består av två bostadshus, med lokaler i bottenvåningen, på vardera sidan av tunnelbanebyggnaden. Tunnelbanebyggnaden rivs och ersätts med en ny byggnad med plats för hotell, restaurang, och trädgårdsbutik. Mellan bebyggelsen förs parkens grönska ner till gatan.

Situationsplan över visionsförslaget. Illustration JTP

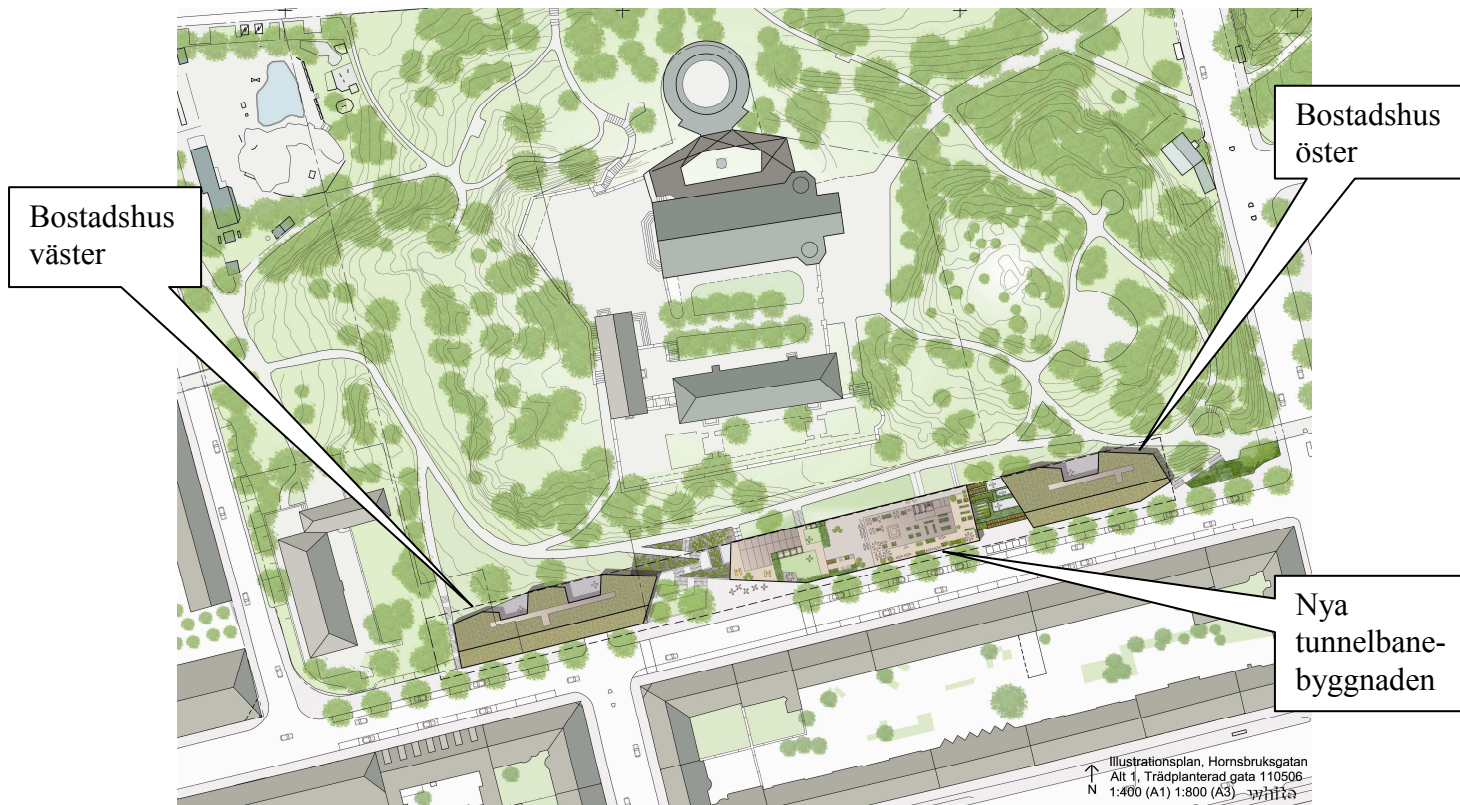

Konsultteamets illustrationer. Illustration JTP

Den fördjupade medborgarinflytandeprocessen redovisas i rapporten ”En vision för Hornsbruksgatan”. Där presenteras visionsförslaget i detalj. Där kan man även ta del av alla de förslag och idéer som arbetsgrupperna presenterade, vilka låg till grund för visionsförslaget. Rapporten finns att ladda ner på www.stockholm.se/hornsbruksgatan

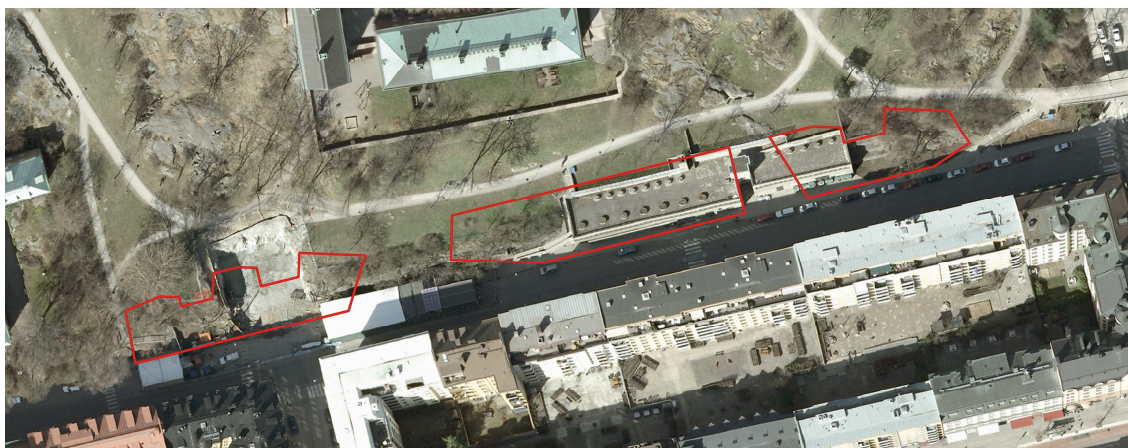
Programförslaget

Efter planeringsworkshopen har staden tillsammans med byggherrarna och deras arkitekter, med underlag i visionen, tagit fram detta programförslag. Programförslaget överensstämmer i hög grad med visionen, men med vissa mindre skillnader. Dessa skillnader redovisas på sidan 25.

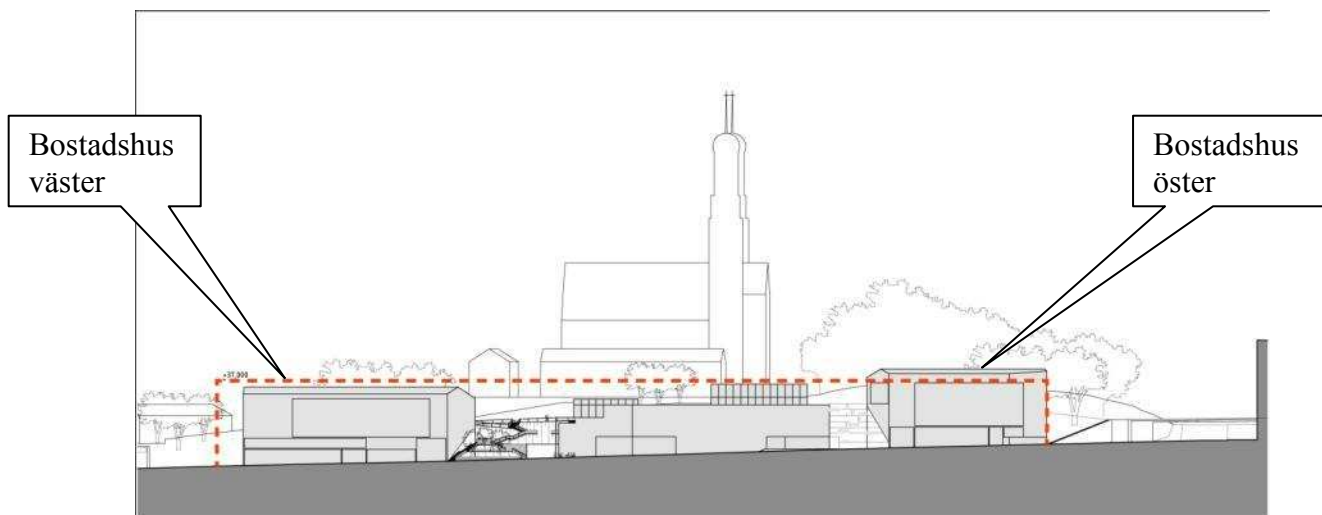

Planen visar programförslaget för Hornsbruksgatan. Illustration White

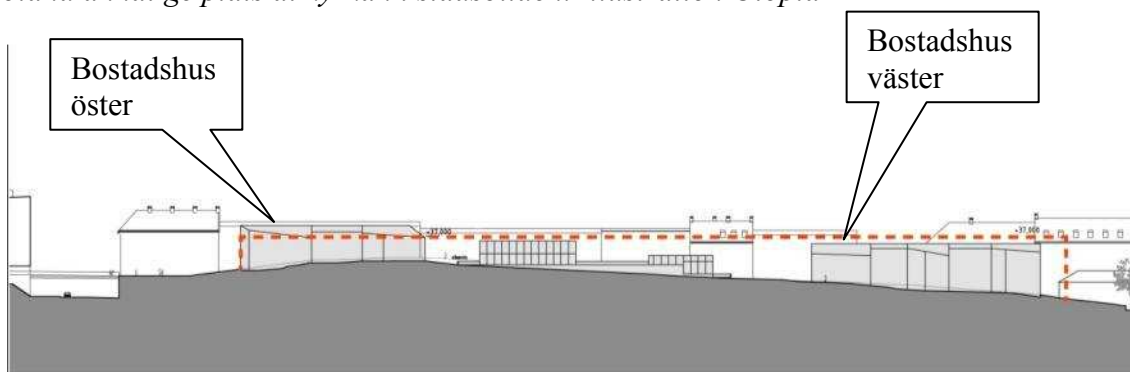
Förslaget består av tre byggnader: två nya bostadshus och tunnelbanebyggnaden som rivs för att byggas om för att innehålla så kallade centrumfunktioner som butiker, service, kontor, föreningslokaler, restauranger, hotell osv. All bebyggelse föreslås inrymma utåtriktade affärsverksamheter, som kaféer och butiker, i bottenvåningarna mot Hornsbruksgatan.

Ortofoto med den planerade bebyggelsens fotavtryck i rött. Den nya tunnelbanebyggnaden föreslås få ett västligare läge. Illustration White

Elevation från gatan med "boxen" i rött. Höjderna på bebyggelsen följer landskapets naturliga elevation, samtidigt som tunnelbanebyggnaden i mitten är något lägre för att bland annat ge plats åt kyrkan i stadsbilden. Illustration Utopia

Elevation från parken med "boxen" i rött. Höjderna ansluter till den befintliga bebyggelsen i fem till sex våningar som finns på södra sidan av Hornsbruksgatan. Bebyggelsen lämnar även släpp som tillåter utblickar från parken. Illustration Utopia

Bostadshusen

De två bostadshusen föreslås placeras i Högalidsparkens bergsskärningar, och möter på så sätt både parken och Hornsbruksgatan. Viss mark tas i anspråk i parken samt en del gröna ytor längs med gatan. Längs med gatan får bebyggelsen en höjd på fem till sex våningar, för att ansluta till södra sidans bebyggelse och skapa ett tydligare stadsrum. Fasaderna mot gatan och gavelfasaderna mot väster får balkonger och blir mer uppglasade än övriga delar. För att undvika långa och monotona slutna bottenvåningar maximeras gatufasaderna med verksamheter och trapphusentréer.

Mot parken där skalan är känsligare blir husen endast två till tre våningar. Byggnaderna får en mer varierad form mot parken med byggnadskroppar som skjuter ut och bildar flera små gårdar. Detta gör att husen inte riktar sig rakt ut i parken utan bostäderna får i huvudsak sin utsikt via gården indirekt till parken. Balkonger blir inbyggda och vänder sig mot gårdarna. Mindre fönster som ger ljusinsläpp och viss utblick föreslås mot parken, men då i form av djupa nischer med en vinklad sida.

Gårdarna är norrvända vilket gör att det är svårt att tillföra växtlighet i dem. De blir därför hårdgjorda med möjlighet till skulptural utsmyckning och dekorationer. Deras funktion blir i första hand att betraktas, och inte som vistelseyta.

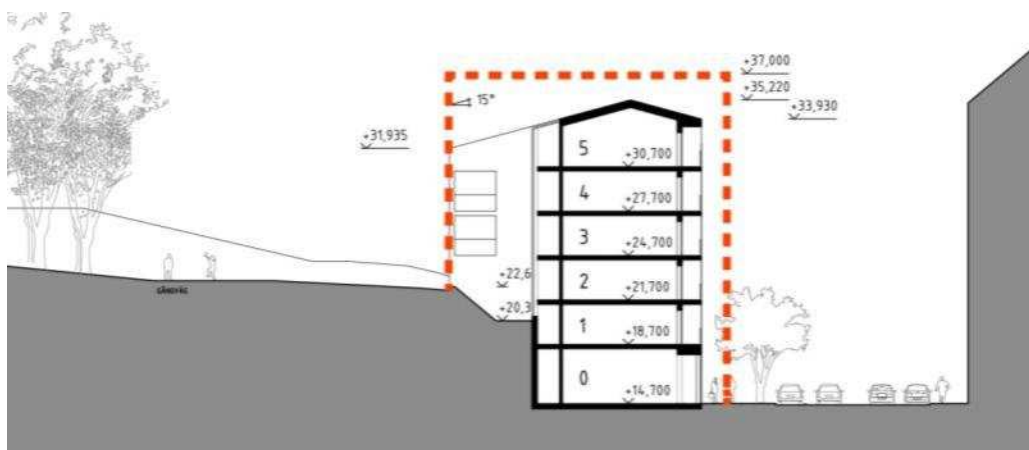
I husens relation till parken finns ytterligare en viktig ingrediens: speglar med reflektioner och återblickar. Mot gårdarna föreslås balkonger och trapphusfasaderna

delvis kläs i spegelglas. Speglingarna gör att de som befinner sig i parken får ta del av gårdarna. I fönsternischerna mot parken föreslås spegelglas i den vinklade sidan för att både reflektera in ljus och för att reflektera in en vy av parken, trots att man inte alltid ser direkt ut i den från lägenheterna.

Som fasadmaterial föreslås tegel som återspeglar kyrkan och utförs med reliefverkan där teglet både trycks in och sticker ut. Som takbeläggning föreslås sedumtak för att ytterligare förlänga känslan av parken och göra husen mer inplacerade i parkmiljön.

Bostadshus väster (ca 36 lägenheter varav 1 i etage)

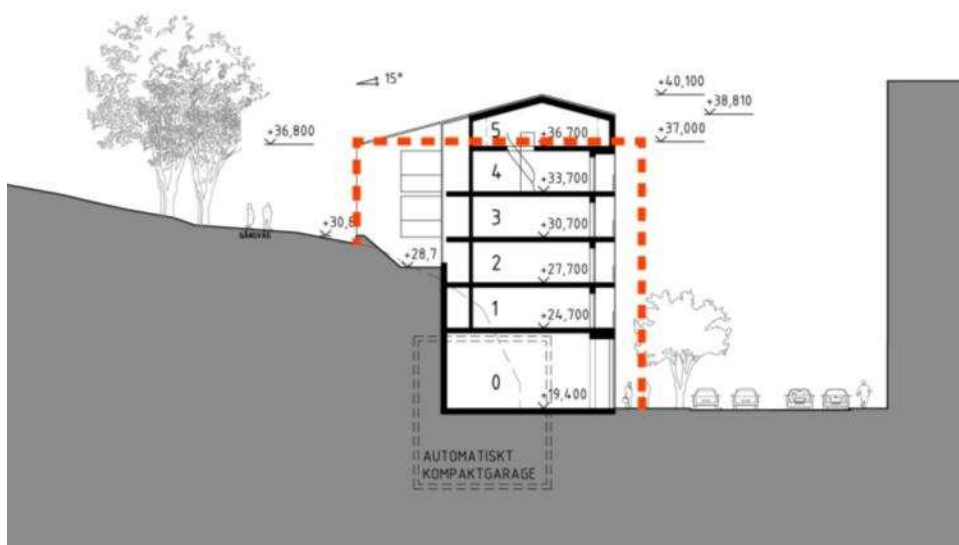
Det västra bostadshuset planeras i fem våningar mot Hornsbruksgatan och två till tre våningar ut mot parken. Huset byggs kring infarten till det nybyggda parkeringsgaraget som införlivas i fasaden.

Sektion bostadshus väster med "boxen" i rött. Illustration Utopia

Bostadshus öster (ca 25 lägenheter, varav 5 i etage)

Det östra bostadshuset planeras i sex våningar mot Hornsbruksgatan och två våningar ut mot parken. Ett dolt kompaktgarage planeras i bottenvåningen mellan berget och lokalerna. Garaget tillgodoser behovet av parkeringsplatser för de båda föreslagna bostadshusen.

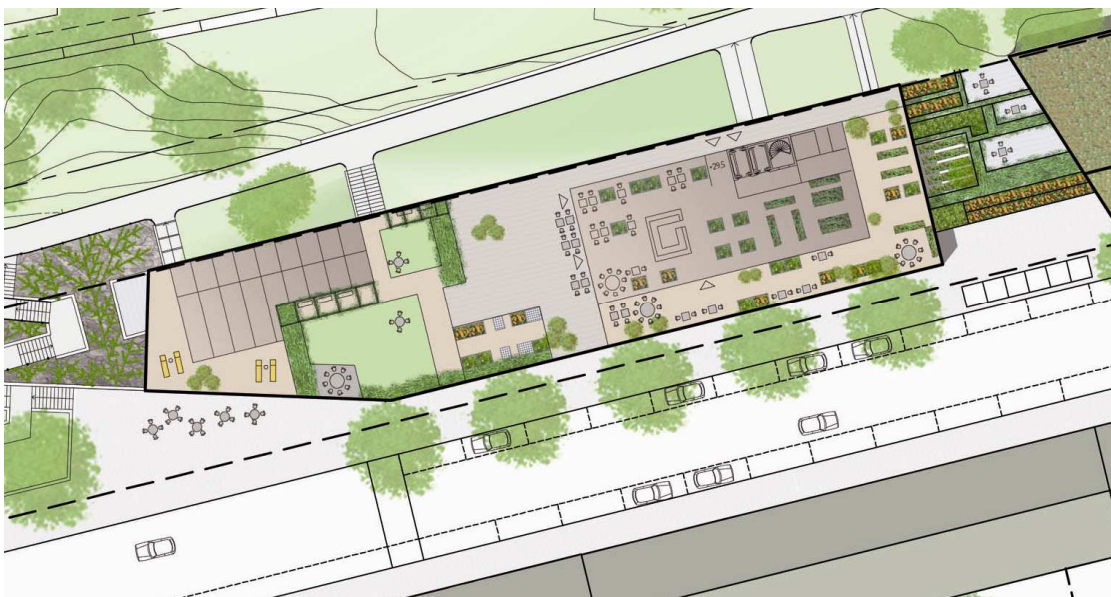
Sektion bostadshus öster med "boxen" i rött. Illustration Utopia

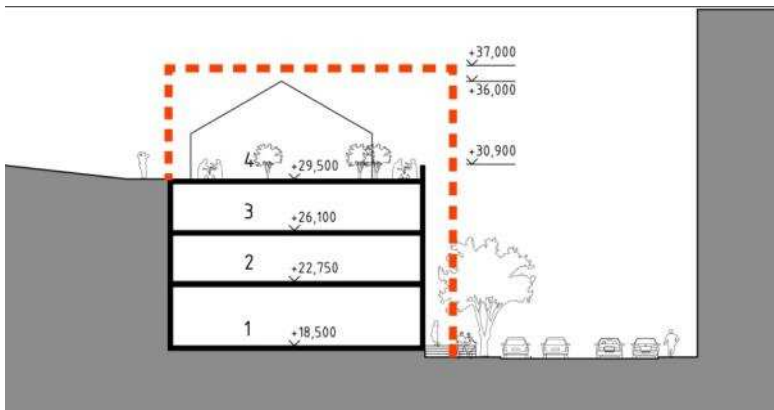
I korsningen Lignagatan/Hornsbruksgatan tornar Högalidskyrkan upp sig. Parken letar sig ner till gatan via den nya trappan, mellan den nya bebyggelsen som tillför publika lokaler mot gatan. Illustration David Wiberg

Tunnelbanehuset

Tunnelbanehuset planeras att rivas med undantag för tunnelbanentrén som bevaras. Det nya husets föreslagna placering är västligare än i dagsläget (se bild på sidan 17). Det nya tunnelbanehuset kan tänkas inrymma centrumfunktioner som service, hotell, vårdcentral, restaurang, butiker och kontor. I bottenvåningen planeras en restaurang. På byggnadens tak planeras en stadshandelsträdgård med försäljningsverksamhet i ett stort växthus med ett eko-café/restaurang som inriktar sig på närodlat. Verksamheten planeras vara öppen året runt. Tunnelbanentréns interna ytor kan komma att omdisponeras. Den nya byggnaden föreslås gestaltas med trä, glas, och växtlighet.

På taket till det nya tunnelbanehuset förlängs Högalidsparken med rum för bl.a. serveringar, växthus och trädgårdsbutik. Illustration White

Sektion tunnelbanehus med "boxen" i rött. Illustration Berlin

Den nya tunnelbanebyggnadens tak förlänger parken ut mot Hornsbruksgatan. På taket planeras serveringar och en odlingsbutik. Illustration David Wiberg

Mellan husen

Mellan den nya tunnelbanebyggnaden och det västra bostadshuset planeras en ny trappförbindelse mellan parkens övre nivå och Hornsbruksgatan. Trappans terrasseringar föreslås planteras med mindre träd och buskar för att på så sätt förlänga parkens grönska till gatan. I gatunivån planeras ett mindre torg med plats för bl.a. uteserveringar. Även ytan mellan tunnelbanebyggnaden och det östra bostadshuset föreslås planteras för att få ner parkens grönska till gatan, dock utan trappor på grund av topografin.

Grönskan från parken leds ner mellan husen. Illustration White

Gata, trafik och parkering

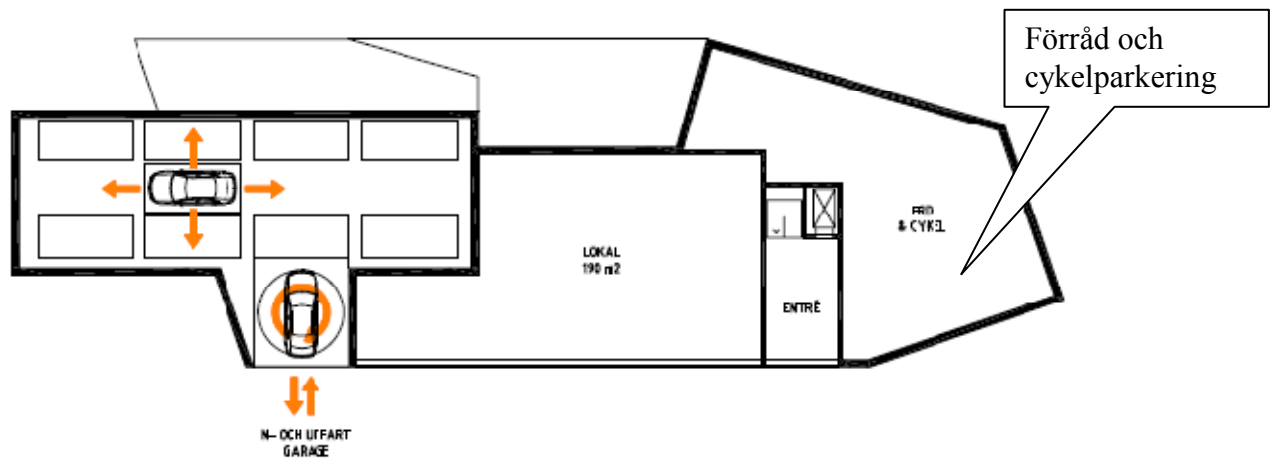
Hornsbruksgatan har en bredd på 18 meter, vilket är det traditionella måttet i stenstaden. I förslaget bibehålls denna bredd. Dock föreslås en minskning av körbanebredden från 13 m till 10, 5 m för att kunna bredda upp trottoarerna. Körbanan föreslås även fortsättningsvis kunna nyttjas för parkering och angöring längs med trottoarerna.

Trafiken på Hornsbruksgatan är lugn, med ca 3000 fordon per dygn väster om Lingagatan och 2500 per dygn öster om Lignagatan. Den tillkommande bebyggelsen beräknas inte tillföra några större ökning i trafikflöden. En så kallad shared-space gata (en gågata där bilar får köra i gånghastighet) skall utredas vidare. Det kan dock vara svårt utifrån tillgänglighetsskäl. I dagsläget är hastigheten reglerad till 30km/h.

Gatuparkeringar finns i dagsläget på båda sidor Hornsbruksgatan, med 65 parkeringsplatser på den norra sidan och 27 på den södra sidan. Antal parkeringsplatser beräknas minska något i förslaget till följd av behovet av nya angörings- och lastningsytor.

För närvarande bygger Stockholm parkering ett parkeringshus i berget som kommer att inrymma 200 p-platser, med invigning under hösten 2011. Fördelningen mellan långtidsparkering och korttidsparkering beräknas ligga runt 50/50. Det parkeringsbehov som de planerade kommersiella lokalerna genererar beräknas kunna rymmas i det nya parkeringshuset och gatuparkeringen.

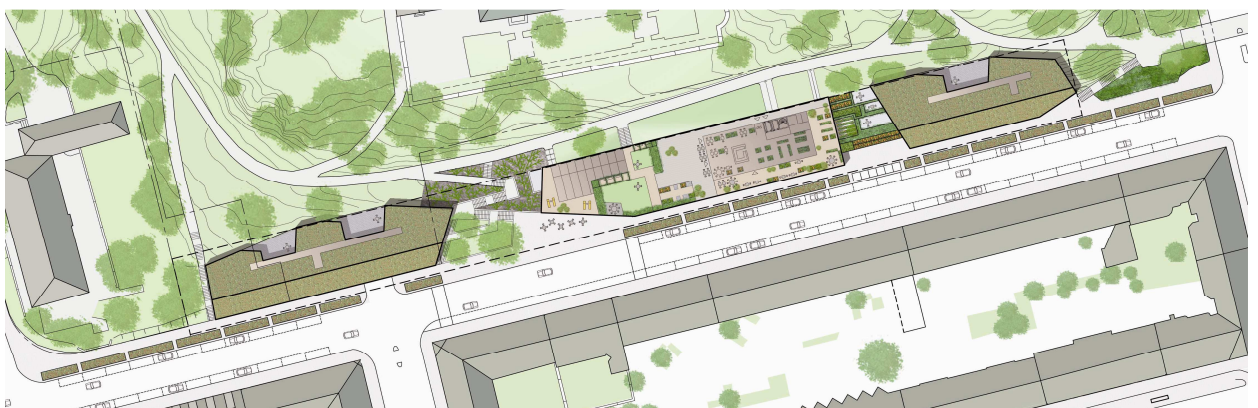
Parkering för de nya bostäderna löses med ett garage för ca 40 parkeringsplatser under mark. Det ger ett parkeringstal på 0.65. Det låga parkeringstalet motiveras med det extremt goda kollektivtrafikläget. För att effektivt utnyttja den begränsande ytan planeras det för ett automatiskt kompaktgarage, där bilen körs in på en plattform, som sedan placerar bilen på sin plats. Detta spar plats då kör- och uppställningsytor minskar. Infartsplattformen vänder dessutom bilen så att man inte behöver backa ut ur huset. Tillfarten sker från Hornsbruksgatan. Cykelparkering för boende planeras i båda husen.

Principskiss som visar automatisk parkering. Illustration Utopia

Träd och ledningar

Enligt *Trädplan för Södermalm* (2002) ska Hornsbruksgatan planteras med träd. Trädplanen anger riktlinjerna för vilka gator som ska planteras med träd inom 20 år. Staden har som ambition att plantera träd på Hornsbruksgatan. Förutsättningarna för träd på gatan är dock svåra, då det finns ett stort antal ledningar under mark på båda sidor om gatan och i gatan. Även det underliggande berget försvårar trädplantering. Det är möjligt att det inte går att plantera träd på grund av alla ledningar. Om det går så innebär det kostsamma ledningsflyttar, och sannolika sprängningar i gatan. Om det inte är möjligt att plantera gatuträd kan grönska tillföras genom planterade remsor/parceller med låga buskar och perenner i gatunivå omgivna av låga planteringsräcken med komplettering av tydliga trädplanteringar där det är möjligt, till exempel mellan husen.

Programförslaget med planteringslådor på Hornsbruksgatan istället för träd. Illustration White

Stadsodling

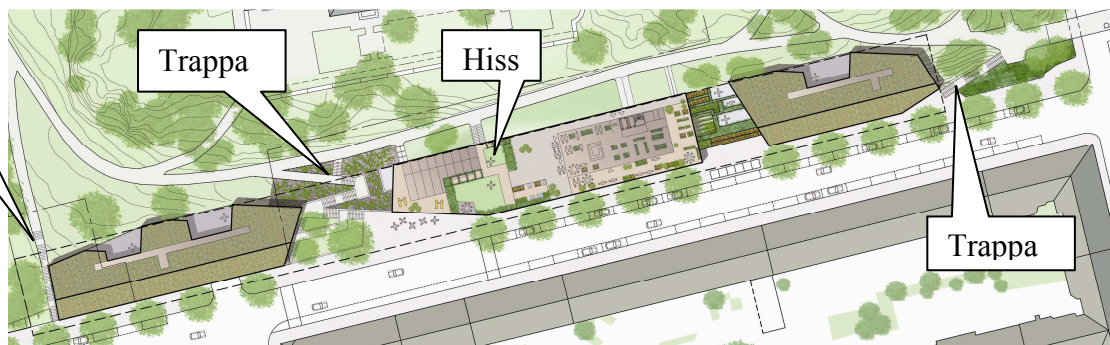
Föreningen 100hus har i samarbete med bl.a. Södermalms stadsdelsförvaltning påbörjat en studie om genomförandet av stadsodling i parken. Det tilltänkta området är parkens södra del, mellan kyrkan och gångstråket intill den planerade bebyggelsen. En stadsodling har fokus på mat och pedagogik och är öppen för allmänheten.

Från varvsgatan syns Högalidsparken och den föreslagna bebyggelsen. Illustration David Wiberg

Tillgänglighet

Den föreslagna bebyggelsen ska följa stadens tillgänglighetsprogram. Tillgängligheten till parken är begränsad på grund av naturliga höjdskillnader. Trapporna upp till parken går inte att göra tillgängliga för rullstolsburna. En allmän tillgänglig hiss planeras i den nya tunnelbanebyggnaden. Detta skulle innebära att parken blir tillgänglig från gatan då byggnaden är öppen. Angöring kan ske inom tio meter från entréer.

I programförslaget finns tre trappor och en hiss till parken från gatan. Illustration White

Avfall och lastning

Avfall kan lösas maskinellt för de föreslagna bostäderna. Lastning till tunnelbanebyggnaden och de publika lokalerna i bostadsbebyggelsens bottenvåningar sker via gatan. Den befintliga återvinningscentralen kan eventuellt grävas ner i marken med nedkast i mindre behållare i norra delen av gatan.

Offentlig konst

Konst är ett betydelsefullt inslag i stadens offentliga rum. Staden har som ambition att avsätta 1 % av stadens projektbudget till konst och kommer tillsammans med

Stockholm Konst att utarbeta ett förslag till offentlig utsmyckning i ett kommande skede.

Skillnader mellan visionen och programförslaget

För att ta fram programförslaget har visionen från planeringsworkshopen utretts vidare. Vissa delar som har ansetts genomförbara eller opraktiska har arbetats om. Dessa bearbetningar är:

Höjder och ”boxens” brytning

I det presenterade programförslaget har ”boxen” överskridits med en våning i det östra bostadshuset. Samtidigt har höjden sänkts på det västra bostadshuset, det vill säga, under boxen. Detta innebär en bättre anpassning till Högalidsparkens naturliga topografi. Förslaget har dock hållit sig till högst två våningar ovanför parken, vilket var en av grundtankarna i de förutsättningar som angavs inför planeringsworkshopen.

Gatubredd

Bebyggelsen har dragits tillbaka och gatubredden har ökat från 16 meter till 18 meter för få till bredare gångbanor och bättre möjligheter till grönska.

Trapporna

Den västra trappan som redovisas i visionen går inte att åstadkomma i praktiken på grund av de höjdskillnader som råder mellan Hornsbruksgatan och Högalidsparken. Vidare studier visade att trappan skulle blivit alldeles för brant om den skulle genomföras. Istället föreslås slingrande trappor och sittmöjligheter i samma läge. Den östra trappan skulle bli väldigt invecklad på grund av höjdskillnaderna och inte kunna skapa en attraktiv koppling till parken. I förslaget finns det tre trappor och en hiss till parken från Hornsbruksgatan.

Atrium

I visionsförslaget ritades atrium för att skapa en energisnålbyggnad. Det går att få en energisnålbyggnad utan atrium. I programförslaget har atriumtanken flyttats till glasade trapphus, som också innehåller ytor för balkongodling

Miljöfrågor

Behovsbedömning

Stadsbyggnadskontoret bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL(1987) 5 kap 18§ eller MB 6 kap 11§ att en miljöbedömning behöver göras.

Planförslaget överensstämmer med gällande översiktplan. Planförslaget bedöms inte strida mot några andra kommunala eller nationella riktlinjer, lagar eller förordningar. Planförslaget berör inte område av nationell, gemenskaps- eller internationell skyddsstatus. Den planerade verksamheten bedöms inte medföra väsentlig påverkan på miljö, kulturarv eller människors hälsa. De miljöfrågor som har betydelse för projektet kommer att studeras under planarbetet och redovisas nedan.

Kulturmiljö

Stadsmuseet har utarbetat en metod för klassificering av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse, i en skala som går från gult, till grönt till blått. Blått är den högsta klassen och innebär att bebyggelsens kulturhistoriska värde motsvarar fordringarna för byggnadsminnen i kulturminneslagen. Grön klassning innebär också ett högt kulturhistoriskt värde och betyder att bebyggelsen är särskilt värdefull från historisk,

kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Gult innebär att bebyggelsen har positiv betydelse för stadsbilden och/eller har ett visst kulturhistoriskt värde. Fastighet markerad med grått går inte att hänföra till någon av ovanstående kategorier.

Högalidskyrkan med sina två församlingsbyggnader är blåklassade och skyddade enligt Kulturminneslagen 4 kap. Bebyggelsen längs Hornsbruksgatans södra sida är alltifrån blåklassad (f d Stockholms Skofabrik i kv Släggan 8 och 14) till gul- eller gråklassad. Flera byggnader uppförda efter 1960 i kv Spettet är ej inventerade eller klassificerade. Den för ombyggnad aktuella tunnelbanebyggnaden är inte kulturhistoriskt klassificerad. Stockholms innerstad är som helhet ett riksintresse för kulturmiljövården. Riksintresset uttrycks i företeelser som främst tydliggör årsringarna och hur staden vuxit fram. Högalidskyrkan är ett tydligt exempel på detta.

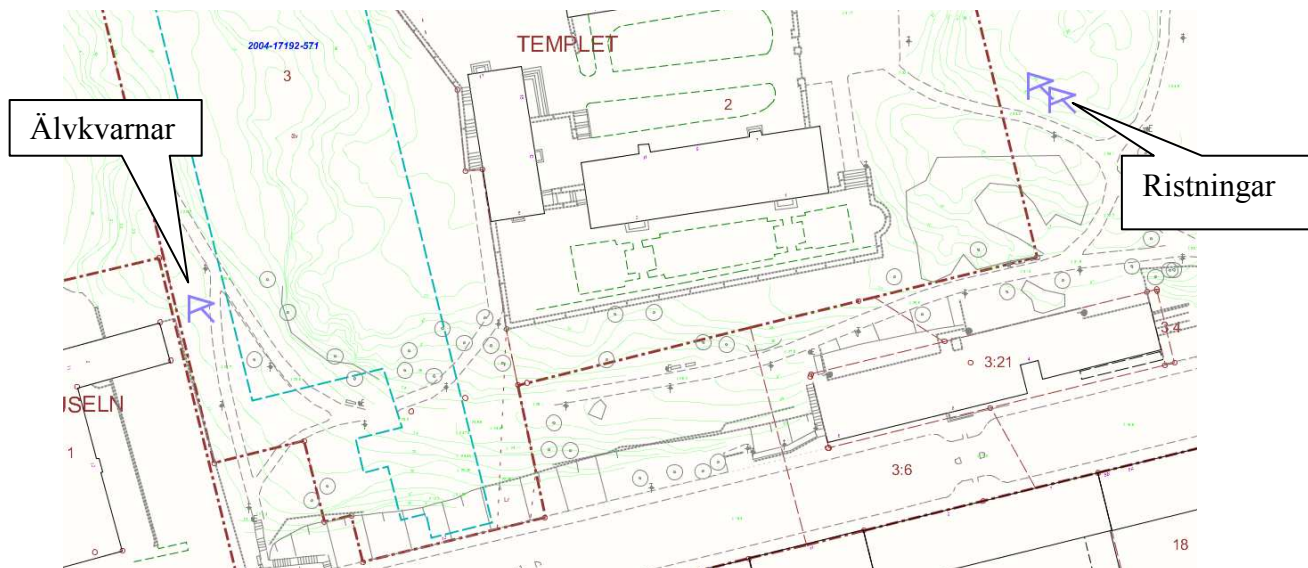
Stadsmuseets klassificering av värdefull bebyggelse.

Enligt byggnadsordningen är stycket ”Bebyggelsens fronter mot grönskan” aktuellt. I innerstaden ska den tydliga övergången mellan byggnadskvarter och park i gatunätet behållas, vilket innebär att mötet mellan bebyggelsefront och park förmedlas av en gata med trottoar mot parken. Mot bakgrund av att Högalidsparken redan är bebyggd med tunnelbanebyggnaden, och parken mot Hornsbruksgatan består av en bergskärning som gör den otillgänglig och svåränvänd, bedöms platsen kunna prövas för bebyggelse.

Enligt Stockholms parkprogram är Högalidsparken en kulturhistorisk värdefull park. Den räknas dock inte som ett område av riksintresse för kulturminnesvården enligt Riksantikvarieämbetet.

Fornlämningar

I Högalidsparken finns tre platser där Riksantikvarieämbetet identifierat fornlämningar. I parkens östra del finns två ristningar från medeltiden. I parkens västra del finns ett antal älvkvarnar (även kallade skälgröpar) från stenåldern/bronsåldern. Fornlämningarna berörs inte av programförslaget.

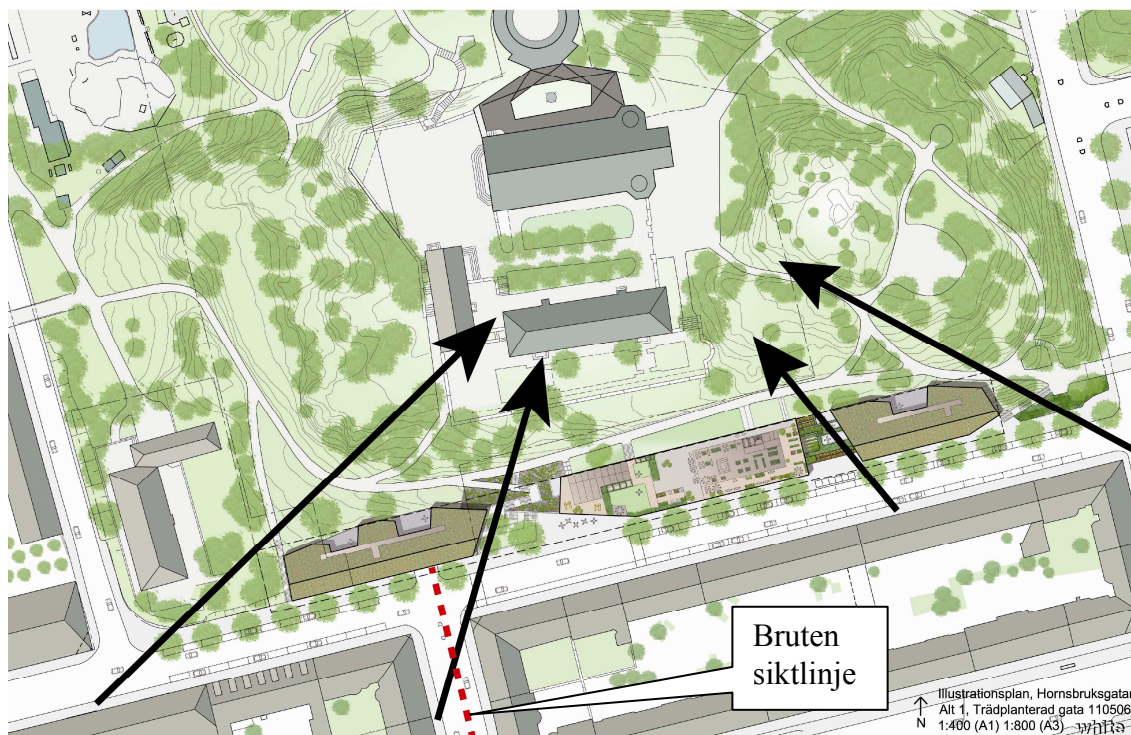
Fornlämningar i Högalidsparken

Stadsbild

Förslaget bedöms ha en stor påverkan på stadsbilden. Högalidsparken blir inte längre synlig från Hornsgatan i korsningen Lignagatan. Vidare innebär förslaget att den bergskärning som finns i Högalidsparken inte blir lika synlig mot Hornsbruksgatan. Förslaget bryter även det traditionella mönster som finns i Stockholm där parker ofta omges av gator, och inte bebyggelse. Från parken försvinner vissa utblickar.

Siktlinjer

I programförslaget värnas flera viktiga siktlinjer, framförallt vyn av Högalidskyrkan från Hornsbruksgatan. Både kyrkan och parken kommer att synas från Hornsbruksgatan från flera olika håll och vinklar. Den viktigaste siktlinje som försvinner är sikten av parken i stora delar av Lignagatan. Det kommer inte längre vara möjligt att se parken från Hornsgatan och Drakenbergsparken i Lignagatans förlängning.

Siktlinjer till Högalidskyrkan och den brutna siktlinjen till Högalidsparken. Illustration White.

Solstudier

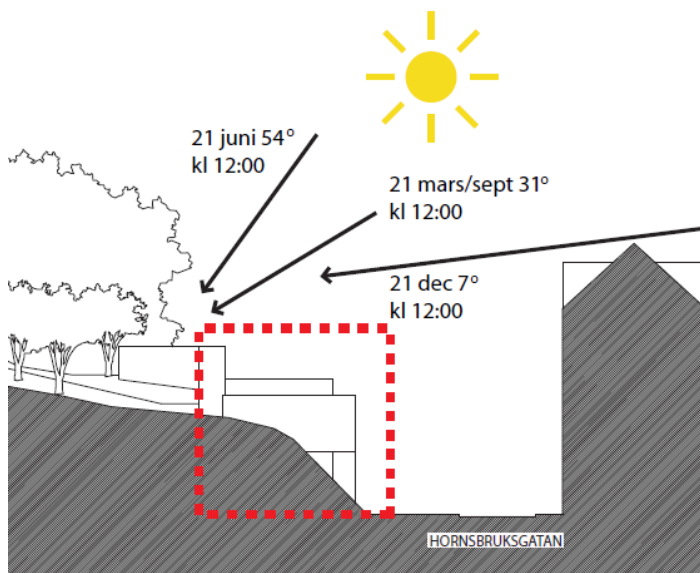
Solstudier visar att bostadsbebyggelsen på södra sidan av Hornsbruksgatan skuggar nästan hela Hornsbruksgatan även sommartid. Under vinterhalvåret skuggar bebyggelsen också delar av parken. Detta påverkar utevistelsen i anslutning till de publika lokaler som planeras i bottenvåningarna i den nya bebyggelsen. Takterraserna på tunnelbanebyggnaden är solbelysta under vinterhalvåret. Den tillkommande bebyggelsen beräknas inte märkbart öka skuggningen i parken under vinterhalvåret då solen står så pass lågt att parken redan skuggas av bebyggelsen på Hornsbruksgatans södra sida. Under sommarhalvåret skuggas delar av parken av den nya bebyggelsen. Dock är det skuggade området betydligt mindre då solen står högre i himmelen.

Skuggning från befintlig bebyggelse i parken, kl 12:00 den 21 juni, 21 mars, och 21 dec. Illustration Utopia

Skuggning från befintlig och föreslagen bebyggelse i parken, kl 12:00 den 21 juni, 21 mars, och 21 dec. Illustration Utopia

Principskiss för skuggning från planerad bebyggelse (röda boxen). Den tillkommande skuggningen är som störst runt mars och sept. Illustration Utopia

Upplevd privatisering

Det finns en risk att bebyggelse som möter parken, särskilt bostadsbebyggelse, kan göra att den angränsande delen av parken upplevs som privat, vilket gör att parkens karaktär riskerar att förändras och att delar av parken inte längre känns som en allmän plats. Förslaget har utformats med stor hänsyn för denna fråga. Bostadsbebyggelsen har inga entréer mot parken. Fasaderna är slutna med få fönster. Parken är tydligt avgränsad från gårdarna.

Trygghet

Den upplevda tryggheten i parkens södra del bedöms öka med den föreslagna bebyggelsen, då fler har uppsikt in i parken. Fler boende och publika verksamheter i området ökar även den upplevda tryggheten på Hornsbruksgatan.

Buller

Ljudnivåerna från trafiken utmed Hornsbruksgatan når värden på uppemot 60-65 dBA. I parken är ljudnivåerna betydligt lägre, mellan 50-55 dBA. Parkeringsgaraget som är under uppförande, med in- och utfart från Hornsbruksgatan, kan komma att påverka hur lägenheterna i de föreslagna bostäderna utformas.

I ett fortsatt planarbete ska befintliga och kommande bullerkällor utredas. Till exempel bör störningarna från parkeringsgaraget tas med i en ljudutredning. Beräknade bullernivåer på byggnaders olika fasader, samt vid uteplatser bör redovisas. Avstegsfall kan komma att tillämpas och bullerskyddsåtgärder kan behöva vidtas i den föreslagna bebyggelsen.

Störningar från tunnelbanan och teknikutrymmen

Tunnelbanan går i berget genom området utmed Hornsbruksgatan. Tunnelbanan kan ge upphov till bullerstörningar och vibrationer. Dessa har störst påverkan på verksamheter som bostäder och hotell. I teknikutrymmen för tunnelbanan kan det finnas tryckutjämningschakt och fläktar som kan generera störningar i form av buller och luftföroreningar (partiklar). Risk för störningar bör redovisas, som ljud från tunnelbana och fläktar samt luftföroreningar. Även vibrationsmätningar bör göras. Åtgärder bör redovisas i det fortsatta arbetet.

Miljövänlig bebyggelse

Bostadshuset planeras uppnå Svanenmärkt certifiering. Ett Svanenmärkt flerbostadshus kännetecknas av stora krav på miljö och hälsa under hela tillverkningsprocessen, från använda råvaror till den färdiga byggnaden. Byggprodukter och kemiska produkter har kontrollerats så att de inte innehåller miljöfarliga eller hälsoskadliga ämnen samt att de har låga emissioner. Förutom en låg påverkan på hälsa, miljö och klimat ska byggnaden också ha en låg energianvändning och en god inomhusmiljö. Ett Svanenhus är utrustat med ett effektivt från- och tilluftssystem med reningsfilter.

Energi

För att spara energi föreslås möjligheterna till att tillvarata spillvärme från tunnelbanestationen till den föreslagna bebyggelsen utredas i ett fortsatt planarbete. Energi kan även genereras genom solceller och värme kan tillvaratas genom värmeväxling.

Luft

På Hornsbruksgatan och ligger halterna för kvävedioxid, partiklar (PM 2, 5 och PM10), bensen och bens(a)pyren under miljökvalitetsnormerna enligt Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbund. I de flesta fall är värdena mycket goda. Dock är värdena för PM10 högre, fast ändå acceptabla, i sträckan mellan Lignagatan och Borgargatan, där det nya garaget är under uppförande. I ett fortsatt planarbete skall det utredas om den trafik som uppstår på grund utav programförslaget påverkar miljökvalitetsnormerna för luft både på Hornsbruksgatan och på intilliggande Hornsgatan.

Elektromagnetiska fält

Under den befintliga tunnelbanebyggnaden har Fortum en nätstation och SL har en likriktarstation, som ger upphov till elektriska och magnetiska fält. De elektriska fälten är, vid behov, enkla att skärma och jorda bort. Det magnetiska fälten är svårare att skärma bort och har en större påverkan på människor.

I stadens miljöprogram för 2008-2011 står det att långvarig exponering av elektromagnetiska fält kan påverka hälsan och om åtgärder som minskar exponeringen, kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt, bör man sträva efter att reducera fält som avviker från vad som anses normalt i den aktuella miljön.

Det saknas tvingande gränsvärden för magnetfält. Flertalet instanser anger dock att försiktighetsprincipen skall gälla och magnetfälten begränsas till 0,2 μT (mikrotesla) beräknat på årsmedelvärde vid nybyggnad och 0,5 μT vid ombyggnad. Statens strålskyddsinstitutets allmänna råd SSI FS 2002:3 anger referensvärden vid risk för akuta skador från magnetfält, dessa värden ligger dock mycket högt, -100 fält av vad som normalt förekommer i bostads- och kontorsmiljö och bör inte överskridas där allmänheten vistas. Fortum har som tumregel för att inte riskera för höga magnetfält ett avstånd från nätstationer till stadigvarande vistelseplats på 8 m.

Det är svårt att förutsäga eller räkna fram hur stora magnetfält kommer att bli i olika fall. Alla anläggningar är att betrakta som unika och magnetfältsmätning i respektive fall är nödvändigt.

Fortum håller för närvarande på att inreda sin nya nätstation i läge för det föreslagna västra bostadshuset. Stationen skall placeras vid entrén till det nya berggaraget och beräknas tas i full drift efter sommaren 2011. Detta är en stor station som ersätter två stycken äldre stationer och innehåller fyra stycken transformatorer.

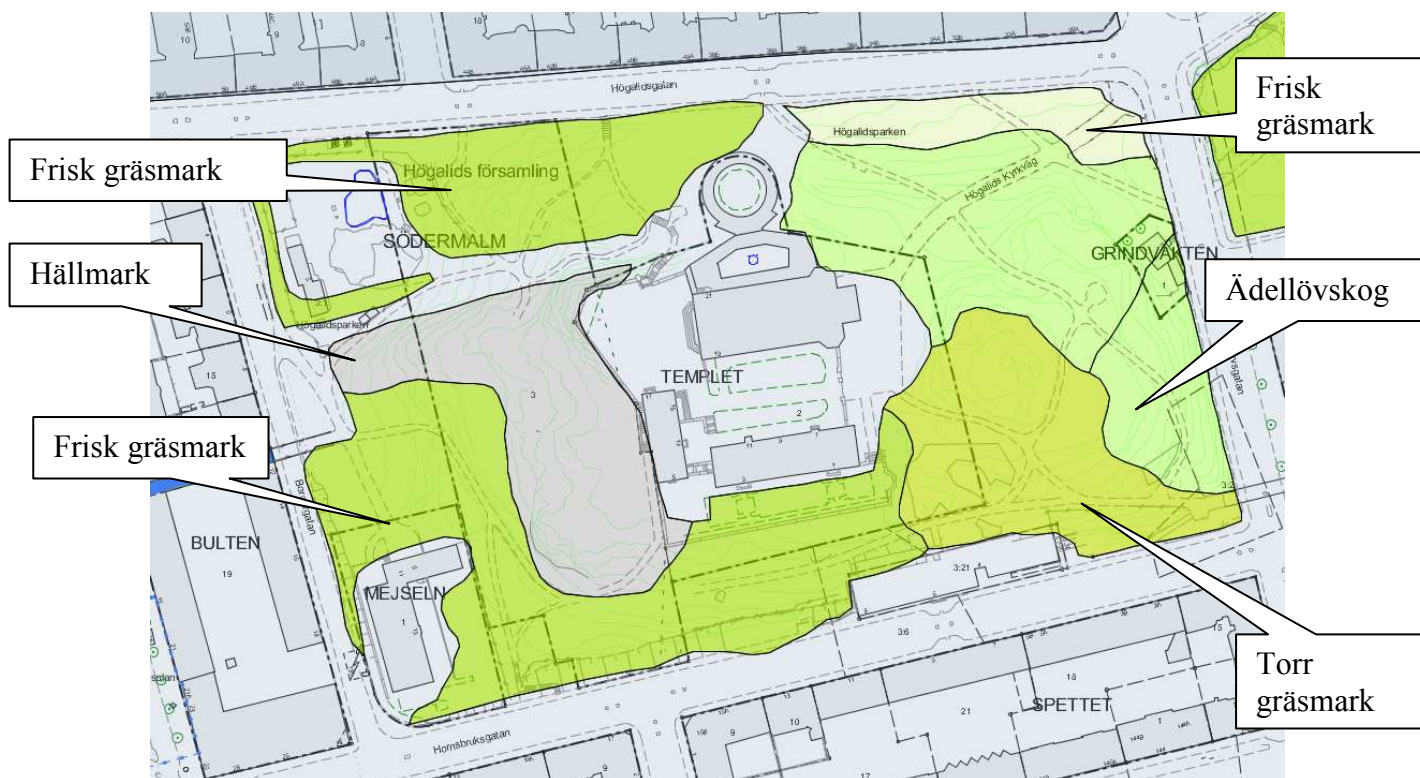
SL:s likriktarstation försörjer tåg mellan Zinkensdamm och Liljeholmen och måste därför vara kvar. Stationen skapar magnetfält som ökar när tågen startar eller accelererar samt under högtrafiken.

Under bostadshus kan en nätstation skärmas med aluminiumplåt, vilket brukar leda till en minskning mellan 50-90%. Vid skärmning är tumregeln att avståndet till ofta använda platser inte bör understiga tre meter.

Vid byggnation bör allmänna utrymmen som trapphus, tvättstuga etc. placeras invid nätstationen och likriktarstationen. Inga bostadsrum/lägenhetsytor bör förläggas i anslutning till stationerna. Magnetfältsmätning kan utföras när transformatorerna är inkopplade och på plats.

Natur- och rekreationsvärden

Området består av en brant bergsskäring mot Hornsbruksgatan med lövträd och gräs. Vegetationen i parken består av frisk och torr gräsmark med enstaka träd. I den östra delen finns ett område med ädla lövträd. I den västra delen av parken finns ett område med lövträd.

Utdrag ur stadens biotopkarta

Området ingår inte i något viktigt spridningssamband för eklevande arter eller våtmarkslevande arter. Dock bidrar den rikliga vegetationen till den biologiska mångfalden. Parken har främst en funktion lokalt för naturvärden och rekreativa värden. I Stockholms sociotopkarta värderas parken som en viktig friyta. De rekreativa värdena är de mest värdefulla. Bland dessa finns grön oas, lek, kyrkobesök, promenader, rofylldhet, backåkning, sitta i solen, utsikt, vattenlek.

Dagvatten

Dagvatten ska i första hand omhändertas på den egna fastigheten. Detta kan dock vara svårt då tomterna som föreslås inte blir mycket större än att de inrymmer den föreslagna bebyggelsen. Bostadsbebyggelsen föreslås kläs med sedumtak för att absorbera

dagvatten. Eventuellt kan en del av dagvattnet ledas till parken. Annat dagvatten leds till VA-systemet i Hornsbruksgatan. Dagvattenhantering ska utredas vidare i en fortsatt planprocess.

Barnkonsekvenser

En barnkonsekvensutredning har genomförts med barn och ungdomar i området. Den visar att Högalidsparken utnyttjas och uppskattas av framförallt de yngre barnen. De äldre barnen och ungdomarna föredrar att vara i andra parker och då helst på Reimersholme och Långholmen. De yngre barnen värdesätter berget och parkleken i Högalidsparken. Högalidsspången är betydelsefull för barnen i Bergsundsskolan, eftersom den förenklar deras tillgänglighet till Högalidsparken vilken de använder som en extra skolgård. Även barn i Högalidsskolan går till Högalidsparken under skoltid. De platser som utpekats som farliga eller obehagliga är framförallt den västra trappförbindelsen mellan Hornsbruksgatan och Högalidsparken samt bakom huset vid parkleken där det enligt barnen finns mycket råttor.

Programförslaget med dess volym innebär att den visuella kopplingen till parken försämras från Långholmsgatan och möjligtvis från Hornsbruksgatan, beroende på utformningen av nyexploateringen. Det är viktigt, framförallt för barn, att kunna se parken för att den ska inbjuda till spontan lek. Idag undviker många av barnen den västra trappan på grund av att många vuxna som uppehåller sig där dricker alkohol. Bättre och genare kopplingar till parken från Hornsbruksgatan bidrar till ökad tillgänglighet. Ingen av de intervjuade barnen uppgav att de utnyttjar den södra delen av Högalidsparken, inte heller vid observationstillfällena lekte barn eller ungdomar där. Trots att denna del av parken inte är en plats där barnen vistas utgör den en viktig gångförbindelse mellan kvarteret Plankan och Högalidsspången. Parkens södra del bör även fortsättningsvis upplevas som en allmän plats där barnen kan röra sig planskilt från trafiken.

Berget i parkens västra del är en av de mest använda och uppskattade platserna i parken bland de yngre barnen. Där kan de använda sin fantasi i större utsträckning när de leker än vad de gör på de anordnade lekplatserna. Barn tycker även om att leka utan full uppsyn från vuxna, vilket berget med dess vegetation möjliggör. Vid förtätning av bostäder är det viktigt att inte bygga bort det insynsskydd som platsen erbjuder barnen idag. Den visuella kopplingen till parken är viktig så att parken inte anonymiseras för barnen. Lekparken är oerhört viktig för många barn i olika åldrar, vid förtätning och nya bostäder är det troligt att trycket på lekparken kommer att öka. Det är av stor vikt att parken minst behåller samma standard som idag.

Genomförande

Kommunalekonomiska konsekvenser

Under processen kommer intäkter från exploatering och utgifter för investeringar att preciseras. Exploateringskontoret bedömer att exploateringen kommer att ge ett överskott till staden. Ett planavtal har upprättats mellan byggherrarna och stadsbyggnadskontoret, vilket reglerar att stadsbyggnadskontorets arbete med planprojektet bekostas av byggherrarna.

Tidplan

Detaljplanen handläggs med normalt planförfarande med programskede enligt följande tidplan:

Programsamråd 30 maj – 11 juli 2011

Redovisning SBN	okt/nov 2011
Plansamråd	feb 2012
Redovisning SBN	juni 2012
Utställning	dec 2012
Antagande SBN	februari 2013

Medverkande

Programmet har tagits fram av:

Stadsbyggnadskontoret

Max Goldstein, handläggande projektledare stadsbyggnad
Tel: 08-508 27 578

Tidigare projektledare

Daniel Larsson, projektledare stadsbyggnad

Monika Joelsson Vestlund, projektledare stadsbyggnad

Exploateringskontoret

Martin Bucht, projektledare

Tel: 08 – 508 263 82

Elisabet Elfström, projekteringsledare inom landskapsarkitektur

Tel: 08 – 508 266 38

Anton Sjöberg, byggprojektledare

Tel: 08- 508 265 23

Trafikkontoret

Josefine Weinberg, projektledare

Tel: 08 – 508 263 51

Utopia

Mattias Litström, arkitekt

Hanna Palmgren, arkitekt

Berlin arkitekter

Anders Berlin, arkitekt

White

Anders Johansson, landskapsarkitekt

Angelica Bierfeldt Liptak, landskapsarkitekt

Wasted Space AB

Marie Eriksson

Leif Saletti

Veidekke

Jan Svensson

Illustrationsmaterial och Foton

Illustrationsmaterial är framtaget av Utopia, White, Berlin, och David Wiberg. Foton är tagna av JTP. Där inget anges är foton och illustrationer tagna och gjorda av Stadsbyggnadskontoret.